

LLETRES I MÚSICA

Sense distinció en els sexes

A començament dels anys noranta, el cèlebre filòsof francès André Glucksmann interpretava a *La estupidez* una de les ideologies –més hàbit que ideologia– més reaccionàries, que ell va sumar a l'ocàs de la postmodernitat: el pensament binari. Tu havies de ser negre o blanc, cap o subordinat, feminista o masculista, independentista o unionista. Poso aquest últim exemple perquè, durant els extints anys del procés, molts antics esquerranosos t'exigien una definició quan ells havien passat la vida còmodament instal·lats, per exemple, en la socialdemocràcia feliç. Podríem identificar consellers i altres càrrecs. Avui, l'escriptor i traductor alemany Michael Ebmeyer (Bonn, 1973) ens presenta a *La resposta no binària. Un al·legat a favor del pensament subversiu* –en traducció de Joan Ferrarons– la seva tesi de defensa del no-binarisme. La centra sobre un tema candent, el ple reconeixement social de les persones trans i les identitats *queer*. El debat es podria estendre a infinitat de replecs de la societat, però Ebmeyer opta per introduir una realitat abans que abstraccions.

L'assagista alemany Michael Ebmeyer ■ AMREI-MARIE

Tot i que l'assagista sosté que l'esquema binari ha impregnat les relacions en què hem après a pensar, parlar i actuar, "el binarisme fonamenta la metafísica amb què el món sembla mostrant-se'ns i que fem servir per situar-nos-hi." La idea és intentar supe-

rar el pensament en oposicions a què ens referíem de bon començament. Podríem considerar-nos espanyols i independentistes? Doncs totes les possibilitats són obertes perquè la incoherència no deixa de ser un punt de partida per obrir la ment a altres inter-

David Castillo

The Mighty Warriors

■ Waldron & Lacy
■ Discogràfica: Elemental

■ Extraordinari directe gravat a Bèlgica el 1995 en què el saxofonista Steve Lacy i el pianista Mal Waldron, a quartet, fan un recorregut per temes propis i clàssics, com l'homenatge a Cecil Taylor, dins un concert d'una intensitat que et fa vibrar des del primer tema. L'altura del 'swing' els farà ballar, vulguin o no. **Magistral!** ■

pretacions més riques, plenes o agosarades. Michael Ebmeyer obre la porta a la creació d'una forma de pensament individual i no residual dels pensaments únics, que imperen en una època marcada per la banalitat, la superficialitat i l'egocentrisme. Reconeix que en el pla epistemològic s'ha desenvolupat una altra via per superar les dicotomies: partint de la constatació que cap de les nostres certeses és incontestable i que l'autoritat absoluta i les veritats incontrovertibles només es poden imposar fent ús de la violència –perquè l'autoritat i la veritat no són absolutes, sinó que depenen de la violència– ha trobat un matollar teòric esponerós. Aquests procediments no pretenien pas negar la subversió incessant que travessa la nostra necessitat de tenir punts de suport fermes, sinó treure-la a la llum i fer-la servir per a una nova mena de pensament crític.

Per què negar les evidències, fins i tot en un territori tan ambigu com el sexe? Segurament per por de la realitat, subterfugis o simplement prejudicis. L'escriptor alemany s'interroga mentre posa exemple actuals o repta per camins sinuosos per qüestionar la veritat única. Utilitza una cita de Simone de Beauvoir del 1949: "No hi ha cap distinció biològica nítida entre ambdós sexes." ■

CRÍTICA

Confluències Iluminoses

“No heu vist mai, cel amunt, / parauletes de llum?” Joana Raspall. A: *Bon dia, poesia!*, 1996.

Confluir significa, literalment, ajuntar-se o trobar-se en un punt. Quan dos rius es troben, conflueixen. De vegades, el color de les seves aigües és molt diferent, en funció dels sediments que arrosseguen. Pot fer l'efecte que són immiscibles, però després de confluir barregen les seves aigües. També hi ha camps del coneixement que, *a priori*, a ulls d'algunes persones, podrien semblar immiscibles. Però precisament de les seves confluències n'acostumen a sortir les idees més innovadores. Etimològicament, confluir vol dir, precisament, "fluir junts".

En aquest article vull comentar el darrer llibre que han publicat dues persones que demostren que ciències i humanitats poden fluir juntes: el catedràtic de física, assagista i poeta David Jou, i el químic i doctor en cièn-

cies de la comunicació Xavier Duran.

Duran acaba de publicar *100 visions literàries de la ciència i la tecnologia*, on ens explica, en 100 capítols de tres o quatre pàgines cadascun, la visió que han tingut de la ciència i la tecnologia autors d'èpoques i cultures diferents, des d'Homer fins a Josep Pla, de Joanot Martorell a Proust, o de Dante a Dostoiévski, per esmentar-ne uns quants. Com veien els científics i com descrivien els avenços tecnològics? Quatre mil anys d'història que reflecteixen la intersecció entre les humanitats i la ciència, un punt de confluència cultural que de cap manera ens podem permetre de perdre. El treball de recerca que ens ofereix Duran, escrit de manera rigorosa, però planera, dinàmica i entretinguda, és immens. Un llibre ple d'exemples comentats, situats en el context de cada autor i moment històric, que ofereixen un aspecte sovint oblidat en les obres literàries.

100 visions literàries de la ciència i la tecnologia

■ Autor: Xavier Duran
■ Editorial: Cossetània (2025)
■ Pàgines: 496

David Jou, al seu torn, ens ofereix un llibre íntim i al mateix

David Bueno

Una vida en deu equacions

■ Autor: David Jou i Mirabent
■ Editorial: Institut d'Estudis Catalans (2024)
■ Pàgines: 141

temps absolutament obert a les persones i al món: *Una vida en*

deu equacions, una breu autobiografia científica, atesa la seva dilatada carrera i producció científica, assagística i poètica. Fent honor al seu tarannà, humà i humanista, sempre atent i obert a les altres persones, no se centra en records purament personals, sinó que els aprofita per aportar la seva visió a temes de física en general i termodinàmica en particular: com es combinen la raó i l'emoció, el rigor i la intuïció, la teoria i l'experimentació, la recerca i la docència.

I també ens parla de què ens aporta combinar la rigidesa necessària del mètode científic amb la creativitat lliure pròpia de la poesia, i quines qüestions filosòfiques i religioses ens suggereix la física, entre altres temes. Són dos autors i dues obres ben diferents, però tanmateix, fent servir els versos de Joana Raspall que inicien aquest article, les confluències que treballen ens aporten llum, amb les seves paraules. ■